

Հարգելի՛ ընթերցող,

Արցախի Երիտասարդ Գիտնականների և Մասնագետների Միավորման (ԱԵԳՄՄ) նախագիծ հանդիսացող **Արցախի Էլեկտրոնային Գրադարանի** կայքում տեղադրվում են Արցախի վերաբերյալ գիտավերլուծական, ճանաչողական և գեղարվեստական նյութեր՝ հայերեն, ռուսերեն և անգլերեն լեզուներով: Նյութերը կարող եք ներբեռնել ԱՆՎՃԱՐ:

Էլեկտրոնային գրադարանի նյութերն այլ կայքերում տեղադրելու համար պետք է ստանալ ԱԵԳՄՄ-ի թույլտվությունը և նշել անհրաժեշտ տվյալները:

Շնորհակալություն ենք հայտնում բոլոր հեղինակներին և հրատարակիչներին՝ աշխատանքների էլեկտրոնային տարբերակները կայքում տեղադրելու թույլտվության համար:

Уважаемый читатель!

На сайте **Электронной библиотеки Арцаха**, являющейся проектом **Объединения Молодых Учёных и Специалистов Арцаха (ОМУСА)**, размещаются научно-аналитические, познавательные и художественные материалы об Арцахе на армянском, русском и английском языках. Материалы можете скачать БЕСПЛАТНО.

Для того, чтобы размещать любой материал Электронной библиотеки на другом сайте, вы должны сначала получить разрешение ОМУСА и указать необходимые данные.

Мы благодарим всех авторов и издателей за разрешение размещать электронные версии своих работ на этом сайте.

Dear reader,

The Union of Young Scientists and Specialists of Artsakh (UYSSA) presents its project - **Artsakh E-Library** website, where you can find and download for FREE scientific and research, cognitive and literary materials on Artsakh in Armenian, Russian and English languages.

If re-using any material from our site you have first to get the UYSSA approval and specify the required data.

We thank all the authors and publishers for giving permission to place the electronic versions of their works on this website.

Մեր տվյալները – Наши контакты - Our contacts

Site: <http://artsakhlib.am/>

E-mail: info@artsakhlib.am

Facebook: <https://www.facebook.com/www.artsakhlib.am/>

ВКонтакте: <https://vk.com/artsakhelibrary>

Twitter: <https://twitter.com/ArtsakhELibrary>

Uionour and
Lurgha Uagwadi

WAWYER

0

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԳԱՐԱՆ

Մտերքեր Գրու
Վարդան ԱՅԳԵԿՇԻ

ԱՌԱԿՆԵՐ

506

ՄԵԾԱԿԵՆ ԴՅՈՒՆՆԵՐ
ԳՐԱԳԱՐԱՆ

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԱԳԱՐԱՆ
ԳՐԱԳԱՐԱՆ
ՄԵԾԱԿԵՆ ԴՅՈՒՆՆԵՐ
9387

Հայպետհրատ
ՀԱՆԵՐ ԿՆՆՆԵՐԻՆԻ ԿԻՅ ՄԱՆԿԱՆ ՊԱՅՐԱՆՆԵԿԱՆ
Գրականության բաժին
ԵՐԵՎԱՆ 1951

Ն կ ա ռ ի չ՝
Ա. Տ Ի Ր Ա Տ Տ Ի Ի Ր Յ Ա Ն

ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ԿՈՂՄԻՑ

Հրատարակելով մեր միջնադարյան սուսկացիներ Միսիրար Գոշի և Վարդան Այգեկցու ընտիր առակները, Պեսիրտան առաջին հերթին ի նկատի է ունեցել միջնակարգ դպրոցների միջին և բարձր դասաւրանների աշակերտութան պահանջները, ինչպէս նաև մասնաշախարհի ընթերցողների ցանկաւթյունը:

Առակները նոյապատճառմար նումարեցինք աւլ բարգձման ված ժամանակակից գրական հայերէնով:

Մ. ԳՕՏ, Յ. ԱՅԴԵԿՇԻ

Բ Ա Տ Ո Ւ

(Ու արմանկոմ յաշկո)

Այլտրատ, Երեւան. 1951

ՄԻՆԻՍԿԻ ԳՈՇ

7

*1. v

Մ անգամ աստղերը հավաքվեցին
իմի, և նրանցից ամենածերերն ասացին.

— Մենք բազում ենք ու շատ: Ուրեմն ինչ-
չնու չենք կարողանում լուսավորել ցերեկն
ու գիշերը արեգակի և լուսնի նման:

— Որովհետև միարանությամբ չենք
վարվում, — պատասխանեց մեկը:

Եվ որոշեցին նախ հալածել ու փախցնել
արեգակին. բայց երբ լուսինը ծաղեց,
հաղթվելով նրանից՝ աստղերը ասացին.

Եթե մենք լուսնի լույսից աշտան
ուղտացանք, ապա քնչ կլինենք, երբ արևը
ձայի:

Զգջացին աստղերը և խոստովանեցին
իրենց պարաս թյունը:

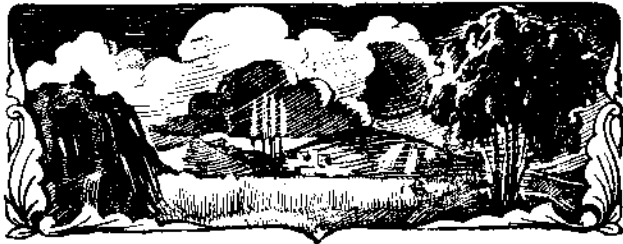

2.

Մի անմիտ մարդ հունապի ծառը
դժնիկ կարծելով՝ հարված տվեց նրան:
Ծառը զայրացավ և ասաց.

— Ով անազորուն, ծառը իր պողից
պետք է ճանաչել և ոչ թե տեսքից:

3.

ՆՈՒՆԵՐ և թզենին միմյանց հետ սեր անել կամեցան և քաղցրությամբ համեմատեցին. բայց նաան թթվությունից խորշեց թզենին, և յաճվեց նրանց դաշինքը:

4.

ՄԱՐ դորտիրը խորհուրդ անելով՝ ստացին.

— Ինչու ենք զեղնած ու փորներս ուսած խեղդում ջրի մեջ, դուրս գանք ցամաք ու կյանք վարենք, ինչպես ուրիշները:

Մի ձեր գորտ ստաց.

— Հայրս պատվիրել է ինձ, որ ծովի սպաստանը չթողնեմ, սրտմեան բնությամբ փախկոտ ենք. գուցե դուրս գանք ու վա-

խենարով եա դառնանք և մեր վախկոտությունն ուրիշներին հայանի դարձնենք:

Բայց զորտեղը չլսեցին ծերունուն ու դուրս եկան, սակայն ոտնաձայն լսելով՝ վախան իսկույն ու ծովը սուզվեցին դարձյալ:

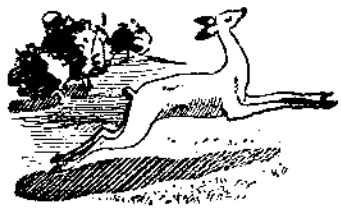
Ծ.

Ա ՅՅՈՒՄԻ ոտքը կոտրվեց. նա սկսեց տրտնջալ բոլոր կենդանիների վրա և ասաց.

— Դուք իմ հարկատուներն եք, որովհետեւ գազանների իշխանն եմ ես, ինչու ինձ համար զոհաբերություններ չեք անում, որ առողջանամ:

— Այն պատճառով, — պատասխանեցին կենդանիները, — որ մենք քեզանից պաշտ-

պանութիւն չտեսանք ոչ արջի ձեռքից,
ոչ գայլի և ոչ էլ գազանների ձեռքից և
մինչև անգամ դու ինքդ չխնայեցիր մեզ:
Մենք աստծուն պետք է զոհաբերութիւն
անենք, որ այդպիսի փորձանքի բերեց
քեզ:

6.

— **ԻՄԱՍՏՈՒՆԵՐԻՑ** մեկը հարցում ա-
րավ ծառերին և ասաց.

— Ինչն է պատճառը, որ դուք ինչ-
քան բարձրանում եք, այնքան էլ խորը
արմատներ էք դցում:

Սվ ծառերը այսպես պատասխանեցին.

— Ինքդ իմաստուն լինելով, ինչպէս է
որ չզիտես, որ մենք չենք կարող այսքան
ճյուղեր կրելով մեզ վրա, դիմանալ հող-
մերի բռնութեանը, եթէ խորը արմատներ

չգցենք: Տեսնում ես մեր եզրայր հաճարի
և փիճի ծառերը, որոնք թեպետ և բազմա-
ճյուղ չեն, բայց դարձյալ քամիներին
ընդդիմադրել չեն կարող, որովհետև խորը
արմատներ չունեն:

7.

2045

ՉԱՏԿ տոնին հալատացյալները հա-
ղորդվելու եկան: Մի հովիտ էլ համոզեցին,
որ նա ևս հաղորդվի, բայց հովիվը երբ
հաղորդութունը տեսավ, փախավ, ասելով.
«Ոչ ճաշ է, որ ուտեմ, և ոչ ընթրիք»:
Ու չհավանելով՝ թողեց ու գնաց:

2387

ԱՄԵՐԻԿԱԿԱՆ ԳԱՐԵԱՆԵՒ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԴԱՐԱՆԱՆՈՒՄ
ՓՐԱԳՄԱՆԻՆ

9387

8.

— **ՉԻՆՏԻՆ** մեղադրում եր իրենց թագափորը, ասելով, թե ինչու եք ուտում ձեզանից մանր կենդանիներին: Եվ ձկները համարձակվելով ասացին. «Քեզանից ենք սովորում, որովհետև շատերը դալիս են քեզ երկըրպագելու, և դու, կուլ տալով նրանց, կերակուր ես դարձնում քեզ համար: Ուստի և մենք քեզանից սովորելով, հանդգնում ենք»:

9.

ԱՌՅՈՒՄԸ, արջը և դայլը միասին ասացին մի անգամ.

— Մենք ինչու ենք հում ուտում մեր որսը: Մարդկանցից մեկին բռնենք, որ, իրենց օրենքի համաձայն, կերակուր պատրաստի մեզ համար մեր որսից:

Եվ բռնեցին մեկին ու կարգեցին խոհարար:

Մարդը նեղվելով նրանց ձեռքի տակ մալուց, հնար մտածեց նրանցից ազատվելու: Ճեղքեց մի մեծ դերան և նրա ամեն

կողմում սեպեր դնելով, ասաց առյուծին
ու մյուսներին.

— Օգնեցեք ինձ ճեղքելու այս փայտը:
Դրեք ձեր ձեռքերը ճեղքվածի մեջ և ձգե-
ցեք:

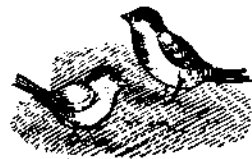
Երբ նրանք դրին ձեռքերը, մարդը դուրս
քաշեց սեպերը: Գազանները մնացին կաշ-
կանդված: Այդ ժամանակ մարդը կացինն
առավ և ասաց.

— Նախ առյուծից սկսենք:
Ասաց և ջարդեց բոլորին:

10.

Մը անգամ վար անելիս եզը փա-
խավ լծի տակից, բայց մշակը բռնելով,
նրան կալը բերեց. այտեղից էլ փախչե-
լով, բռնեց բերեց ու սալին լծեց: Սալից
էլ փախավ, ու բերեց շատ բանի լծեց, վեր-
ջապես երբ եզը տեսավ, որ փախուստ տալն
անհնար է, հնազանդվեց և թողեց իր
փախչելու սովորությունը:

11.

ԱՐՁԻ փորը ցավեց, դեղ հարցրեց աղվեսից, և սա ասաց.

— Մի բարեպաշտ մարդ դրա դեզն ունի, կերթաս նրա մոտ և նա մեզը կտա, որը շատ օգուտ է քեզ:

Արջը ճամփա ընկավ և երբ մտանցավ դյուղին, շները հարածելով փախցրին նրան, և նա սկսեց մեղադրել աղվեսին:

Աղվեսն ասաց.

— Այն մարդը, որ քեզ ոչ շներին ազատեց և ոչ էլ դեղ տվեց, ադետ է և օրենքին

անտեղյակի Արի քեզ տանեմ մի կրոնավորի մոտ, որը հմուտ է աստվածաբանութեան մեջ և բանիմաց է:

Երբ կրոնավորը տեսավ արջին ու աղվեսին, սկսեց նախատել նրանց և մերժել: Աղվեսը արջին ցույց տվեց մեղվանոցի մուտքը, ուր մտավ արջն անմիջապես, կերավ մի փեթակ և մեկն էլ վերցնելով ճամփա ընկավ: Կրոնավորն սկսեց անիծել աղվեսին, որպես փրասի պատճառի:

Աղվեսն ասաց.

— Ես մեղավոր չեմ, որ արջը ամարդութուն արավ: Մեղքը քոնն է, որ դեզի համար չավիր մեղքը, այլ՝ փորի:

12.

Հ ՈՍՆ ընթանալիս շարժվում էին սշ-
խարհերի գմակները:

Այժմերը նախանձից զրդված սկսեցին
բամբասել նրանց և ասացին.

— Ինչու մեզ նման պարկեշտաթյամբ
չեք քայլում:

13.

Ա ՌՅՈՒՆԸ բորենուն բռնեց զողո-
թյան մեջ, և բորենին ասաց.

— Ես մեռածներին եմ ուտում, որով-
հետև կենդանիներին հազիվ չեմ կարո-
ղանում, իսկ դու ողջ-ողջ ես հոշոտում,
որովհետև հզոր ես ու հազիվոք:

14.

ՓԻՂՆ իր սրդուն տվեց Պլատոնի մոտ,
որ իմաստութիուն սովորի: Պլատոնը նախ
սկսեց սովորեցնել նրան լսարանում չո-
քելը, բայց նա չէր կարողանում, ապա
ասաց նրան՝ գլուխդ խոնարհիր, այդ էլ
չկարողացավ:

Պլատոնն այն ժամ նրան հորը վերա-
դարձրեց և ասաց.

— Որդիդ արժանի է թագավորի պա-

լատում լինելու՝ միշտ ոտքի վրա կանգ-
նած, և ոչ իմ լսարանում, որովհետև ոչ
նստել կարող է, ոչ գլուխ խոնարհել:

15.

ՈՒՂՏԻՆ իփեց իր իմամուղը՝ Ուղտը բարկանալով՝ ասաց.

— Մի ծեծիր ինձ, երբ տրտում եմ ես, ապա թե ոչ կմեռնես իմ ձեռքով:

— Իսկ ի՞նչն է քո տրտմութեան նշանը, որ իմանամ և չծեծեմ քեզ:

— Երբ կտեսնես, — ասաց ուղտը, — որ իմ ստորին շուրթը կախ է ընկած, և ոտքս քայլելիս ձայն չի հանում, իմացիր, որ տրտում եմ ես:

— Ես ինչպես իմանամ, — ասաց ուղտապանը, — երբ շարունակ այդպես է՝ ստորին շրթունքդ կախված և քայլելիս էլ ոտքիդ ձայնը չի լսվում:

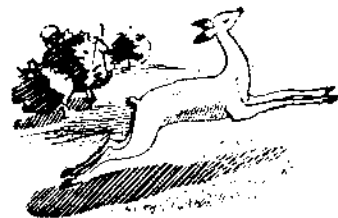

16.

ՔԱՐԹԱՆՈՅՔ մի անգամ բանախոսություն արտով մարմնական առողջութեան վրա, ասելով, որ եթե մարդ զգույշ լինի ուտելու և խմելու մեջ, բժիշկներին դիմելու կարիք չի ունենա: Մի մարդ լսելով նրա բանախոսությունը, ոչ ուտում էր և ոչ խմում, որից չարաչար հիվանդացավ և հանդիմանում էր Գալիանոսին, որը լսելով ասաց.

30

— Մի՞թե չգիտես դու, ով անմիտ, որ մենք մեր ընտելեացն արարելը չենք, այլ օգնականը. և դու ինչու չհասկացար ու այնպես չվարվեցիր:

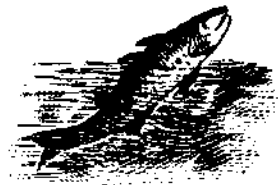

17.

ՔԱՅՐ սպասում էր, որ այժ յամը ննջի, որպեսզի բռնի նրան և ուտի: Բայց այժ յամն իմանալով նրա միտքը, չէր ննջում շատ օրեր, մինչև որ գայլը թմրելով՝ նիրհեց:

Այն ժամանակ եկավ առյուծը և կերավ գայլին:

18.

— **ՍԱՏՈՒՆ** թախանձում էր ոգնուն.

— Որդուդ տուր ինձ հողեզավակ, և դառնանք բարեկամ:

Եվ երբ բազում թախանձանքից հետո ստացավ ուզածը, ասաց.

— Որովհետև դժվարանամբույր է որդիդ, ուստի մերկացրու նրան վշերից, որպեսզի հեշտ լինի դրիել նրան ու գդվել:

Ոգնին խաբվեց և, մերկացնելով որդուն

փշերից, ամեն կաավին, որը կերավ խ-
կույն, իսկ ոգնին հեռացավ կսկծալից լաց
ու կոծով:

19.

ՈՐՍԻ. Ժամանակ բազերի ճանկերից ա-
զատվեց հավբալի ձագը, և բազեն ասաց.
«Թող դա գոհ լինի աստծուն». Հավբալի ձագը
ծաղրելով նրան՝ ասաց. «Ինչ որ ձեռքովդ ես
տալիս, այն է գոհ»:

20.

ՄԻՏԷ տեսավ Ջալլամին, որը մեծ-մեծ ձու էր ածում, և ուզեց պատճառն իմանալ Ջալլամը սրատասխանեց. «Կրակ եմ կուլ տալիս, այդ է պատճառը, որ մեծ-մեծ ձվեր եմ ածում ես»: Միտը հավատարով, կրակ կուլ տվեց և մեռավ, չմտածելով, որ մեծ-մեծ ձվեր ածելու պատճառը Ջալլամի մեծ ու թյունն էր:

21.

ՉԱՏԿԻ տոնին բոլոր թռչունները գնացին քահանայի մոտ և, խոստովանվելով, հաղորդվում էին: Նրանց հետ գնացին նաև սակալը և հողամաղը:

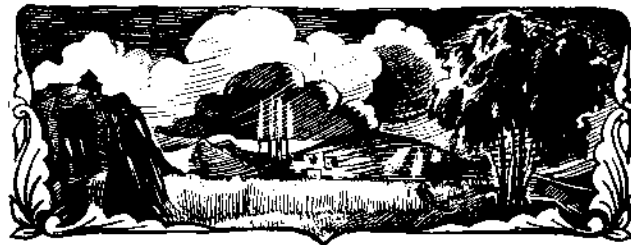
— Տեր հայր, — ասացին նրանք, — մենք խիղճ ասած բանը չունենք, մենք մկներ ու գորտեր որսացինք ու կերանք:

Քահանան մերժեց հաղորդություն տալ սակաին և հողամաղին, պիղծ կոչելով նրանց:

Նրանք գնացին, սուրբ ձագեր որսացին
և բերին ավին քահանային, որն ստաց.

— Դուք առաջին անգամ չիմացաք խոս-
տախանիւն, որովհետեւ մկներն ու գորտերը
ծերացած ու փետրաթափ թռչուններ են:

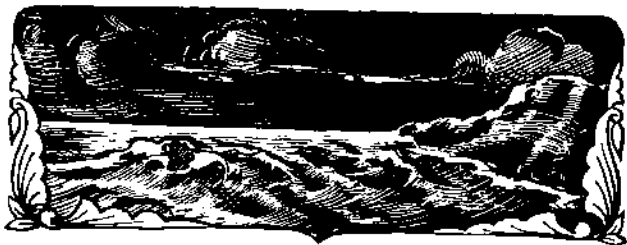
Այս տակով՝ քահանան արդարացրեց
նրանց և հազարդեց:

22.

ԱՆԾԵՂԸ անտառում սովորաբար միշտ
տղաղակում է, մանավանդ կենդանիներ
տեսնելիս: Երբ ձագը կամեցավ դրա սրտ-
ձուռն իմանալ, մայր անձեղը սրտասխանեց.
«Որպեսզի թշնամիներս ինձ միշտ արթն
տեսնեն և չմտածեն վրաս հարձակիլ՝
որստու նպատակով»:

23.

ՃԱՅԵԿԸ սագին աղաչում էր և ասում.

— Ես սեպեմ լինելով արհամարհված եմ բոլորից, իսկ դու սպիտակ ես ու պայծառ, խնդրում եմ ինձ սովորեցնես, որ քեզ պես սպիտակեմ:

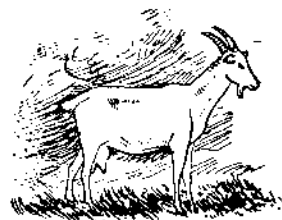
— Շատ լավ, — ասաց սագը, — միայն թե ինձ պես միշտ լվացվիր ջրով:

Ճայեկը լսեց սագի խորհուրդը, բայց լվացվելիս ընկնում էր նրա սե փետուրը և դարձյալ նույն գույնով գալիս էր մեկ ուրիշը:

Ճայեկը կրկին դնաց սագի մոտ ու աղաչեց, և սագն ասաց նրան.

— Լվացվելու հետ միասին իմ լեզուն էլ պետք է սովորես, որ կարողանաս ինձ նման լինել:

Ճայեկն հանձն չառավ մոռանալ իր լեզուն և մնաց նույն սեպեմը:

24.

ՃՆՃՂՈՒԿԼԻՆԵՐԸ երամով զնացին արագիլի մոտ և աղաչելով ասացին նրան.

— Թույլ տուր մեզ ձագեր հանելու. քո բուշնի մեջ և սաշապանիք մեր ձագերն օձերից:

— Ինձ ի՞նչ կաննք, — ասաց արագիլը, — որ կատարեն ձեր կամքը:

— Կաղսթենք, — պատասխանեցին ճնճղուկները, — որ ձեր ձագերը միշտ առողջ մնան և զերծ՝ վնասակար օդից ու եղանակից:

42

եվ արագիլը տեղ տվեց նրանց:
Երբ ճնճղուկները ձագ հանեցին, օձը սողաց զեպի բուշնը նրանց ձագերն ուտելու: Արագիլն սպանեց այդ օձին և ման էր գալիս ամենուրեք, որ սչնչացնի բոլոր օձերին՝ ճնճղուկների ձագերին փրկելու համար:

Առակս ուսուցանում է կարեկից լինել տկարներին ու թույլերին և ցանկանալ, որ ազատություն վայելեն նրանք:

25.

— **Ս**ԻՐԱՄԱՐԳԸ իր գեղեցկութունն ամենքին ցուցադրելով՝ գովեստ էր ստանում. և նա մտածեց թագավոր դառնար իմաստուններից ոմանք խրատեցին՝ չխարվել, ասելով, թե ազգով պետք է թագավոր լինել: Բայց սիրամարգը չէր ուզում լսել նրանց և ցանկանում էր անպատճառ հասնել իր նպատակին: Թռչունների թագավորը լսելով այդ մասին, եկավ և կոտորեց նրա ձագերին և ազգատոհմը: Շատերն

44

էլ թևերն ու փետուրները դուրս քաշելով՝ մերկացրին նրան: Այսպիսով, սիրամարգը ոչ միայն թագավոր չդարձավ, այլև զրկվեց իր գեղեցկութունից:

Այսպես անա, նրանք, ովքեր հրապուրվելով ցանկանում են հասնել անկարելիին, ոչ միայն ձեռք չեն բերում այն, այլև կորցնում են իրենց ունեցածը:

Գեղեցկությունն անհասնելի է:

26.

f
V
Ա
 ԲՐՁՐ փորում էր մրջյունի բուխը
 և լեզվով հավաքելով նրանց՝ ուտում:

Մրջյունը հնար էր մտածում սպանելու
 արջին:

Գնում է նա պիծակի, գոռեխի, շնաճանճի,
 բրեախի և այլ սրանց նմանների մոտ և
 աղաչում օգնել ազգասիրաբար: Նրանք,
 ցավակցելով իրենց ազգակից մրջյունին,
 խփում են արջի աչքին և տկանջներին,
 որը դուրսը գարկում է քարին և վերք է

ստանում: Վերքը նեխում է, որից և առա-
 ջանում են որդիք: Մրջը ցավի սաստիկ-
 թյունից զոչում է բերանաբաց: Որդերը
 նրա սրովաչքը մանելով՝ խոցատում են
 աղիքները, որից արջը տանջահար և ցա-
 վից ստիպված գիծում է դեպի ջրի հոսան-
 քը և չափից ավելի խորը մանելով խեղդ-
 փում է:

27.

ՉՂՁԻԿՆԵՐԸ լույսին նայել չեն կարող, մտնում են քարերի ճեղքը և կամ պատերի խորշերը, և, որովհետև գարշահոտ են ու վատատես, ցերեկը զուռնդ ու կծիկ են լինում և գիշերը հարձակվում:

Այդպես են բանասարկուներն ու ավագակները, որոնք արդարութեան լույսից փախչելով՝ սիրում են խավարը:

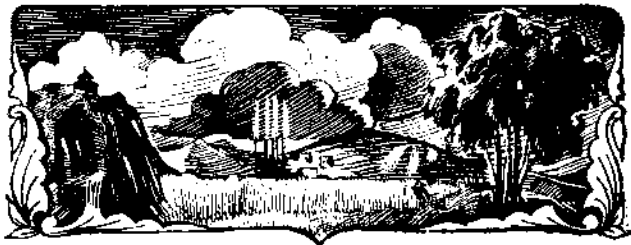

28.

ՊՂՆՁԱԿՈՐԾՆ ու երկաթագործը միմյանց խնամի դառնալու ժամանակ վիճեցին. յուրաքանչյուրն իր արհեստն էր գովարանում մեծարարառ, և նրանց մեջ հակառակութուն բնկավ. դնացին ձերերի տալանը: Ծերունիներն ասացին, թե հասարակաց օգտակարը պատվական է:

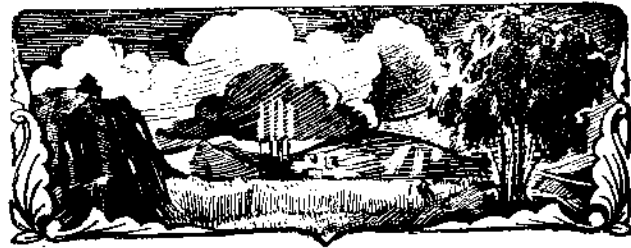

Առականք 4

29. x

ՈՍԵՆՆ թագաւորելիս պահանջում էր, որ բոլոր նյութերը երկրպագեն իրեն: Նա թագաւոր էր կոչում իրեն, որովհետեւ թագաւորի պատիւեր էր եղել, և դրանով ամբարտաւանում էր արծաթագործների և ուրիշների վրա ևս: Բարբըր և հան երկրպագելու, բայց ցորենը չեկավ, ասելով. «Թող առաջ ինքը՝ ոսկին, գա ինձ երկրպագելու»:

30.

v

ՍՈՍԻ ծառի մոտ երկրագործները շրում էին բամբակի արտը:

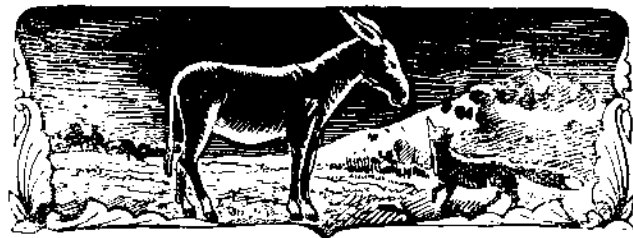
Նրանք պատվիրում էին միմյանց զգուշանալ բամբակենու ծառերը կոխ տալուց: Սոսին բարկացավ, որ ծառ են կոչում բամբակենուն և ասաց.

— Ինչպէս կարող է դա ծառ կոչվել և համանուն լինել ինձ, որ հաստ եմ այսքան ու բարձր և շատ սեղ եմ բռնում:

Եվ բամբակենին անախ՝ արձակ ու համարձակ պատասխանեց.

— Դու բարձր ես, արդարեւ, ու հաստ, սակայն անօգուտ, ոչ շինութեան համար ես սխտանի եւ ոչ պողոտաբերութեամբ՝ դռփելի, այլ ընդ համար էլ անպետք ես: Այլ միայն թանձր ստիւր ունես, որի համար ավելի շատ պարստօւմ են քեզ, քան թե դովում: Իսկ ես թեւ փոքր եմ ու տկար, բայց բազմաշահ եմ եւ օգտակար բոլոր մարդկանց համար եւ պահպանելու, եւ քաղելու, եւ գործելու ժամանակ, եւ վերջում էլ դառնում եմ հազուստ, ինչպէս ոչխարները բուրդը, կտավատի վուշք եւ շերամի մետաքսը: Մինչդեռ դու դրանցից ոչ մեկը չունես, բացի միայն խողպից:

Եվ այս հանդիմանութեաններէն հետո ստին լռեց:

31.

ԵՇԷ գնաց սար կրոնավոր լինելու, բայց փախենալով տեղի դառնութեանից ու զժվարութեաններից, մանավանդ որ խրատում էին, թե ծուլի չպետք է լինի, փախա՛վ այնտեղից, ասելով.

— Պառան, խառան...

Այսինքն թե տաք է Պառանը, որտեղից եկել էր նա կրոնավոր լինելու:

32.

ԱՂԱԶՄԻՆ մի քահանայի բռնելով՝ կամենում էր սպանել նրան: Քահանան ուժ առավ, հաղթանարեց սվազակին և, ինչպես պետք էր, սկսեց տանջել նրան:

Ավազակն ազաչում էր և ասում.

— Չէ՞ որ քահանա ես դու և միշտ ասում ես «խաղաղություն ամենեցուն» ու սրա նման շատ բաներ, ուրեմն ինչո՞ւ ես տանջում ու շարչարում ինձ:

— Ո՛վ դու շարազործ, — պատասխանեց

64

քահանան, — ես հենց խաղաղություն սպանակրու համար եմ տանջում քեզ, որովհետև դու չես սիրում խաղաղությունը:

33.

ԵՐԵՄԻԱՅ կար շատ բարձր և անմատ-
չելի մի լեռ: Մարգիկ կամեցան բնակու-
թյուն հաստատել նրա վրա, որովհետև լի
էր նա ամենայն բարիքով: Մակայն շատ
էր դժվարին նրա վրա բարձրանալը, թե-
պես ուներ բազում ճանապարհներ: Նրանք,
ովքեր նրա վրա բարձրանալու ժամանակ
կանգ առան հանգստանալու, սայթաքեցին
և ցած գլորվելով հասան մինչև հատակը,
իսկ ովքեր շուգեցին գաղար առնել, այլ

դավազանի օգնությամբ աշխատեցին շա-
րունակել վերելքը, բարձրացան լեռան
վրա և հանդիստ կյանք վայելեցին:

Այսպես թուլակազմ անարիները մնում
են կես ճանապարհին ու կորչում, իսկ
հաստատակամները, համբերությունն իրենց
նեցուկ ունենալով՝ վեր են բարձրանում ու
հասնում նպատակին:

ՎԱՐԴԱՆ ԱՅԳԵԿՈՒ

ԳՈՐԹԻ ՀԱՇԻՎ

Մի մարդ կալից գրաստով գարի էր կրում տուն: Եվ քուռակը մոր հետ գնում էր ու ետ դառնում: Իսկ տանը, ուր կրում էին գարին, մի խոզ կար կապած, որին զիրացնում էին: Գարին նրանից անպակաս էր, որպեսզի ուտի և զիրանա: Քուռակն ասաց մորը.

— Ինչո՞ւ համար այն խոզը սուանց աշխատանքի ուտում է գարին, որ մենք կրում ենք մեծ գժվարությամբ, իսկ մեզ, որ չարչարվում ենք, օրը մի անգամ են գարի տալիս: Մայրն ասաց.

— Լսիր, որդյակ, մի շաբաթ ևս համբերիր, ես քեզ պատասխան կտամ ու քս աչքով կտեսնես:

Մի շաբաթ հետո էլը և քուռակը բեռով տուն էին գալիս: Քուռակը մորից առաջ էր գնում և լսեց ուժեղ խնչոցի ձայն, որովհետև խոզը մարթում էին: Քուռակը խորանեց և ետ փախավ դեպի մայրը: Մայրն ասաց.

— Ի՞նչ եղավ քեզ, որդյակ, որ սոսկում ես. մի վախենար խոզից, որովհետև նրանից դարու հաշիվը ես ուզում:

Գարձյալ եկան կալը՝ գարի կրելու: Եվ երբ բարձրված վերագարձան տուն, քուռակը բարձրացնելով ոտքի սմբակը, մորն ասաց.

— Ո՞վ մայր, աես թե ոտքիս չի՞ փակչել դարու մի հատ, որ ինձնից էլ հաշիվ ուզեն, ինչպես խոզից:

✓ ԱՅՐԻ ԿԻՆԸ ԵՎ ԻՐ ՈՐԻՒՆ

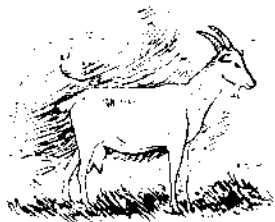
Մի այրի կին ուներ տաս այծ և մի որդի: Ամեն օր որդին այծերը տանում էր արոտ, և մայրն ամեն օր մի շերեփ շուր էր լցնում կաթի մեջ ու փոխ էր տալիս հարևաններին: Եվ որդին մորն ասաց, թե ինչ՞ու ես այդպես շուր լցնում կաթի մեջ ու փոխ տալիս հարևաններին: Մայրն ասաց.

— Որդի, մեր կաթը քիչ է, նրա համար ես անում, որ մեր կաթը մի քիչ ավելի լինի, որ ձմեռը մեզ թացան լինի:

Իսկ մի օր, երբ սրգին այծերն արտա
էր տարել, երկնքում ծնվեց մի փոքր
ամպ, սնձրե եկավ, հեղեղ եղավ և այծերը
սրբեց լցրեց զեառ: Որգին տուն եկավ
արևով ու զատարի, ձեռքին մխոյն փայտը:
Մայրն ասաց.

— Որգի, ուր են այծերը, և ինչո՞ւ գու
այսօր արևով եկար: Որգին ասաց.

— Մայրիկ, այն մի շերեփ ջուրը, որ
խառնում էիր կաթին ու փոխ տալիս հա
րևաններին, հավաքվեց, հեղեղ դարձավ ու
եկավ մեր այծերը տարավ, լցրեց զեառ:

ՄԻԱՅՆԱԿՑԱՑՆ ՈՒ ԳԱՄՓՈՒ
ՇՈՒՆԸ

— Մ Ք միայնակյաց բնակվում էր մի
գյուղի մոտ: Նա սիրեց մի աղջիկ և եր
կար ժամանակ նրա հետ շնանում էր պու
նըկությամբ: Գյուղի տանուտերը ուներ
մի գամփռ շուն, որ խիստ պահող շուն էր
և ամբողջ գյուղը պահում էր: Մի գիշեր
միայնակյացն եկավ, որ շնանա այն կնոջ
հետ: Գյուղի եզրին նրան հանդիպեց տա
նուտերի շունը և հարձակվեց նրա վրա,
կծեց և արյունը ճապաղ արեց ու շատ

վերքեր հասցնելով ու նեղելով՝ քշեց նրան: Միայնակյացը լալով և արյունաթաթախ մտավ խուցը, դուռը փակեց, գղջաց ու չոքեց աղոթքի: Լաց եղավ և կուրծքը ծեծելով ասաց.

— Աստված, բազում ժամանակ է, որ շնացա ու չվախեցա քո դատաստանից և ոչ էլ դառն դժոխքից զարհուրեցի, բայց այս դիշեր զարհուրեցի մի գամփռ շնից և չկարողացա շնություն անել:

ԱՅՄԵՐ ԵՎ ԳԱՅԼԵՐ

+ **ՀԱՎԱՔՎԵՑՈՆ** այծերը միասին և պատգամ ուղարկեցին գայլերի ազգին ու ասացին, թե ինչու մեր մեջ լինի անհաշտ խռովություն և ոչ թե խաղաղություն: Հավաքվեցին գայլերը և շատ ուրախացան, նամակով պատգամ ուղարկեցին այծերի ազգին, նաև անթիվ ընծաներ: Եվ գրեցին այծերին.

«Լսեցինք ձեր բարի խորհուրդը և դո՛ս

ենք ասածուց, որովհետև մեզ համար մեծ խնդություն է և խաղաղություն. նաև իմացում ենք ձերդ իմաստության, որ հովիվն ու շներն են պատճառ և սկիզբ մեր խռովության և կռվի: Եվ եթե նրանց վերացնենք մեջտեղից, շուտով խաղաղություն կլինի»:

Լսեցին այծերը, հաստատեցին և սասցին.

— Իրավացի են գայլերը, որ մեզ ուսանում են, որովհետև շները և հովիվը նրանց հալածում են մեզնից:

Եվ այծերը վտարեցին շներին ու հովիվին և երդվեցին, որ հարյուր տարի մնան անխախտելի սիրով: Այծերը ցրվեցին լեռներն ու գաղտերը և սկսեցին ուրախ լինել, ցնծալ ու խաղալ, որովհետև արածում էին լավ արոտներում, ուտում էին համեղ խոտեր, խմում էին պաղ ջրեր, խնդում էին

ու վազվզում, փառք տալով, որ հասուն լավ ժամանակի:

Գայլերը համբերեցին հարյուր օր, ապա հավաքվեցին դաս-դաս, ընկան այծերի վրա և կերան:

ԵՐԿՈՒ ՆԿԱՐԻՉ

Մի թագավոր շինեց գեղեցիկ դար-
բաս և կամեցավ դարդարել այնպիսի նկար-
ներով, որոնց նմանը ոչ մի տեղ չէր եղել։
Ընտրեց երկու նկարիչներին, մեկին ավեց մի
պատը, մյուսին՝ մյուս պատը և նրանց
միջև վարադույր քաշեց։ Երբ նկարիչներն
ավարտեցին իրենց գործը, թագավորը ե-
կավ ու տեսավ, որ մեկը նկարել էր գե-
ղեցիկ պատկեր և շատ հավանեց։ Իսկ
մյուսը ոչինչ չէր նկարել. նա պատը շատ

գեղեցիկ սարքել ու կոկել էր հայելուց
ավելի լավ։ Երբ թագավորը տեսավ, որ չի
նկարել, այլ միայն կոկել է, զարմացավ
և ասաց.

— Դու ի՞նչ ես արել

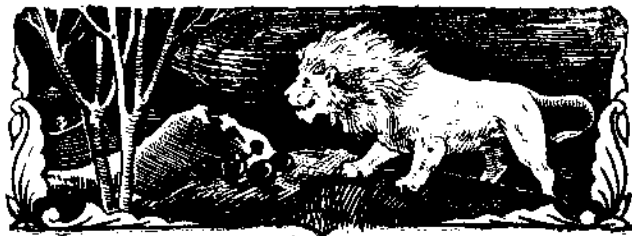
Նա ասաց.

— Ես ցույց կտամ իմ գործը:

Եվ ապա վեր քաշեց միջև վարադույրը:
Երբ լույսը ծագեց ու լուսավորեց կոկած
պատը, այն ժամանակ մթնեց նկարագարդ
պատը, որովհետև հայելու մեջ երևում էին
այն բոլոր նկարները, որ նկարված էին
մյուս պատի վրա: Եվ թագավորն ասաց.

— Այս մյուսից գեղեցիկ է:

— Այն, ես ծնում եմ մի կորյուն, բայց
առյուծ եմ ծնում և ոչ քեզ նման աղ-
վես

ՍՌՅՈՒԾՆ ՌԻ ԱՂՎԵՍԸ

Մառյուծ կորյուն ծնեց: Հազար-
վեցին կենդանիները կորյունին տեսնելու
և ուրախանալու: Աղվեսը եկավ և հանդեսի
ժամանակ, բազմության մեջ, առյուծին
նախատեց բարձրաձայն ու անարգեց, թե
անյդ է քո զորությունը, որ ծնում ես
միայն մի կորյուն և ոչ բազմաթիվ:

Առյուծը հանգարտաբար պատասխանեց.

ԽՄԱՍՏՈՒՆ ԳԱՏԱՎՈՐԸ

Մժ մարդ ուներ չար կին: Մի անգամ կինը կռվեց նրա հետ ու ասաց.

— Կարծում ես թե քո երեք որդիները քեզնից են: Մեկն է քեզնից, իսկ երկուսը բիճ են: Նա հարցրեց, թե ո՞րն է իմը, և կինը չասաց: Երբ հայրը մեռնում էր, ասաց.

— Իմ ամբողջ կայքը թող լինի իմ հարազատ որդուն:

Եղբայրները կռվում էին իրար հետ.

մեկն ասում էր, թե ես եմ հարազատ որդին, մյուսը՝ թե ես եմ: Գնացին մի իմաստուն դատավորի մոտ: Դատավորը հրամայեց նրանց հորը հանել գերեզմանից և նետ արձակել նրա վրա: Ով հորը զարկեր նետով և նետը ծակեր հոր մարմինը, նա էր հարազատ որդին: Եվ երկու որդիները զարկեցին հորը, իսկ ճշմարիտ որդին դանակը քաշեց, որ սպանի եղբայրներին, լաց եղավ դառն արցունքներով և թաղեց հոր մարմինը:

Իմացան, որ նա էր հարազատ որդին և նրան ավին հայրենի կայքը:

ԱՌՅՈՒԾԸ, ԳԱՅԼԸ ԵՎ ԱՂՎԵՍԸ

ԱՌՅՈՒԾԸ, գայլը և աղվեսը եղբայրացան ու որսի ելան։ Գտան մի խոյ, մի մաքի և մի գառ։ Ճաշի ժամին առյուծն ասաց գայլին, թե բաժանիր մեր մեջ այդ որսը։ Գայլն ասաց.

— Ո՛վ թագավոր, աստված արդեն բաժանել է. խոյը քեզ, մաքին ինձ և գառն աղվեսին։ Առյուծը բարկանալով ապտասկ զարկեց գայլի ծնոտին։ Գայլի աչքերը դուրս թռան, և նա նստեց ու դառն լաց

եղավ։ Առյուծն ասաց աղվեսին, թե բաժանիր ոչխարները մեր մեջ։ Աղվեսն ասաց.

— Ո՛վ թագավոր, աստված արդեն բաժանել է. խոյը քեզ՝ ճաշին, մաքին քեզ՝ հրամենքին, գառը քեզ՝ ընթրիքին։

Եվ առյուծն ասաց.

— Ո՛վ խորամանկ աղվես, քեզ ո՞վ սովորեցրեց այդպես ճիշտ բաժանել։

Աղվեսն ասաց.

— Ինձ սովորեցրին գայլի աչքերը, որ դուրս թռան։

Գ Ի Ն Ի

Մի թագավոր մի որդի ուներ: Նա հրամայեց նայխաղներին, թե ամեն օր ձեզնից մեկը թող տանի իմ որդուն և պատվի: Եվ տանում էին:

Մի օր մի նայխաղ պատվելու էր տարել թագավորի որդուն: Երեկոյան նրան տարավ թագավորի սուներ և ինքը գրնաց:

Թագավորի որդին խիստ գինով էր: Նա

հարբած դուրս եկավ ընկավ օղբանոցը և մեռավ:

Թագավորը հրամայեց, թե իմ իշխանության ներքո ինչքան այգի կա՝ փակեք և կարասները կտարատեք: Այգպես արին:

Մի այրի կին մի որդի ուներ: Նա պահեց իր հնձանն ու գինին: Ամեն առավոտ ու երեկո հացի վրա երկու թաս գինի էր տալիս որդուն:

Այրի կնոջ որդին մի ղիշեր զուրս ևկավ, սպանեց թագավորի առյուծին: Թագավորն առավոտյան հրամայեց՝ եթե իմ առյուծին սպանողը զոս և ինձ պատմի՝ նրան չեմ պատժի:

Եկան այրի կինը և նրա որդին:

Թագավորը նրան հարցրեց, թե ինչպե՞ս սպանեցիք առյուծին: Նա ասաց, թե գի-

շերով դուրս եկա, հանդիպեցի առյուծին
և սպանեցի: Մայրն ասաց, թե նրան գի-
նով է սնուցել և պատմեց, թե ինչպես է
գինով սնուցել:

Թագավորը հրաման արձակեց, թե այգի
անկեք և գինին այնպես խմեք, որ առյուծ
սպանեք, ոչ թե աղբանոցում մեռնեք:

ՄԻԱՄԻՏ ԳՈՂԵՐԸ

ԵՐԱՌՒ գող բարձրացան մի մեծա-
տան կտուր և կամեցան երգիկով վայր իջ-
նել ու գողութուն անել: Մեծատունն
իմացավ, որ գողերը երգիկի մոտ են: Կինը
մարդուն ասաց, թե այս բոլոր զանձերը,
ոսկին և կերպասը քեզ մրտեղից: Մեծա-
տունն ասաց.

— Գնում էի գողության, մեծատուն
մարդկանց երգիկով իջնում էի լուսնիկա
գիշերով, ինչպես այժմ, լուսնի շողերը եր-

ղիկից ներս էին ընկնում, ինչպես այժմ:
 Ես գրկում էի շողերի սյուները, վայր էի
 իջնում և այնպիսի մի բան էի ասում, որ
 ինչքան գեղեցիկ կերպաս կար այդ տանը,
 երևում էր ինձ: Կապում էի լուսնի շո-
 ղերին և վեր բարձրանում: Այս ամենն
 այդպես եմ վաստակել:

Երբ գողերն այդ բանը լսեցին, խիստ
 ուրախացան և հավատացին այս ցնորամիտ
 բանին ու լուսնի շողերը գրկելով երդիկից
 վայր ընկան ու շարդվեցին:

ԻՇԽԱՆԸ ԵՎ ԱՅՐԻ ԿԻՆԸ
 1

Մի իշխան կար խիստ չար և անի-
 բավ: Նույն քաղաքում ապրում էր նաև մի
 այրի կին: Իշխանը հարկ պահանջելով նե-
 դում էր նրան, իսկ այրի կինը ազոթում
 էր, որ իշխանը երկար ու խաղաղ կյանք
 ունենա: Գնացին ասացին իշխանին, թե
 քո չարության համար այրին սողոթում է:
 Իշխանը եկավ և ասաց.

— Ես քեզ բարիք չեմ արեյ, ո՛վ կին,
 դու ինձ համար ինչ՞ու ես ազոթում:

Այբի կինն ասաց.

— Քո հայրը վասա մարդ էր. ես անի-
ծեցի, և նա մեռավ: Դու նստեցիր նրա
տեղը՝ ավելի խիստ չար: Այժմ վախենում
եմ, որ մեռնես և քո որդին քեզնից ավելի
չար լինի:

ԻՄԱՍՏՈՒՆ ԶԻՆՎՈՐԸ

Մի իմաստուն գինձոր պատերազմ էր
գնում. նա երկու ոտքով կազ էր: Զինձոր-
ներից մեկը նրան ասաց. «Մ՛վ ողորմելի,
մւր ես գնում: Քեզ իսկույն կսպանեն,
որովհետև փախչել չես կարող»: Իսկ նա
ասաց. «Մ՛վ անմիտ, ես չեմ գնում պա-
տերազմ՝ փախչելու, այլ կանգնելու, կովե-
լու և հազթելու»:

ԹԱԳԱՎՈՐՆ ՌԻ ՕՁԻ

ՄԻ թագավոր և ունեւր մի սիրելի
օձ, որն ամեն օր նրան ընթում էր մի կար-
միր դահեկան: Թագավորն ունեցավ մի
մանուկ, որին սնուցում էր դահի վրա: Նա
օձը նետում էր մանկան պարանոցով, և
օձն ու մանուկը այգուկես խաղում էին:
Երբ մանուկը մեծացավ, մի անգամ խաղի
ժամանակ սուրբ հանեց, կորեց օձի պոչը
և գետին զցեց: Օձը զայրացավ, խայթեց

մանուկին, և մանուկն իսկույն մեռավ:
Օձը գնաց օտար երկիր: Երբ թագավորը
եկավ ու տեսավ մանուկին օձի թույնից
սեւցած ու մեռած, օձի պոչը գետնին ըն-
կած, խնայով, որ իր մանուկն է թրով
կտրել օձի պոչը: Նա սգաց որդուն, աա-
րավ թագեց զերեզմանում:

Անցավ մի առ ժամանակ, և թագավորը
խնդրարկուներ ուղարկեց այն օձի մաս և
ասաց.

— Գիտե՞մ, որ առաջ իմ որդին է ծուռ-
թյուն արել: Նա կտրել է քո պոչը, ապա
դու կձել ես նրան: Ինչ որ եղավ եղավ,
և իդուր գնացիր: Արի, և մենք առաջվա
նման կսիրենք իրար ու միասին կապրենք:

Իսկ օձը պատասխան տվեց և ասաց.

— Այգուկես չէ. քանի որ ես պիտի նա-
յեմ իմ պոչի վրա, իսկ դու քո սրդու զե-

ընդամանին, ուրեմն մեր միջից թշնամու-
թյունը չի վերանա: Կամն այն է, որ դու
և ես իրարից հեռանանք, որպեսզի ուրիշ
մեծ չարիքներ չծնվեն մեր մեջ:

ԱՌՅՈՒԾԸ, ԱՂՎԵՄՆ ԸՌ ԱՐՁԸ

ԱՌՅՈՒԾԸ հիվանդացած, և բուրբկեն-
դան իները եկան նրան տեսության. միայն
աղվեսն ուշացավ: Արջը չարախոսեց նրան,
իսկ աղվեսը դուռն ետևից լսեց և ներս
ընկնելով, թավալվեց առյուծի առաջ:
Առյուծն ասաց աղվեսին. «Թարի ժամի չե-
կար, դարչելի. ասա ինձ, ինչն ուշացար»:

Աղվեսն ասաց. «Մի բարձրանար, բարի
թագավոր, երգվում եմ քո վիտով, որ չո
առողջության համար այցելեյի շատ բժըշ-

կապեաների և մեծ շարձարանք քաշեցի, բայց իմացա դեղը քո բժշկութեան»։ Եվ առյուծն ասաց. «Բարի եկար, իմաստուն կենդանի, ինչն է այդ դեղը»։

Ազգեան ասաց. «Խիտտ պիտանի է և դյուրին. բժշկապեաներն ասացին, թե կենդանի հանեք արջի մորթին և տաք-տաք պցեք առյուծի վրա, մորթին խկույն ցավը կըհանի հիվանդից»։ Առյուծը հրամայեց, բռնեցին արջին և սկսեցին մորթին հանել. Իսկ նա վախում էր և ուժեղ սոսոց արձակում։

Ազգեան ասաց. «Այդ ամենը քեզ և նրան, ով արքունիք մանեղով կշարախտաի մեկին»։

ՄԻ ԿԱԹ ՄԵՂՐԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՊԱՏՃԱԹ

Մի մարդ խանութ ուներ և մեղր էր ծախում։ Մեղրից մի կաթ կաթեց պեանին և մի պիծակ նստեց կաթի վրա։ Կատուն վաղեց և պիծակին առավ։ Նրանից հետո շունը վաղեց և կատվին առավ։ Խանութի տերը շանը զարկեց և սպանեց։

Այդ գյուղին դրացի մի գյուղ կար, և շունն այն գյուղից էր։ Երբ շան տերն իմացավ, թե խանութպանն սպանել է իր

շանը, այն ժամանակ եկավ և սպանեց խա-
նութպանին: Հետո երկու կողմից վեր կա-
ցան գյուղացիք և միմյանց հետ մեծ պա-
տերազմ արին: Նրանց մեջ կոտորած եղավ,
և երկու կողմից կենդանի մնաց մի մարդ,
մի կաթ մեղրի համար:

ԿՏԱԿ ԳՍՆՁԻ ՄԱՍԻՆ

Մի իմաստուն և ազքատ մարդ ու-
ներ ծույլ որդիներ: Մահվան ժամին նա
կանչեց որդիներին և ասաց.

— Ո՛վ զավակներ, իմ նախնիները շատ
զանձ են թողել մեր այգում, բայց ես ձեզ
ցույց չեմ տա նրա տեղը: Այդ զանձը կգտնի
նա, ով շատ աշխատի և խոր փորի:

Հոր մահից հետո որդիներն սկսեցին աշ-
խատել մեծ եռանդով և խորն էին փո-

բում, որովհետև յուրաքանչյուրն աշխատում էր, որ ինքը գանի գանձը:

Այգին սկսեց անել ու գորանալ, առատ բերք տվեց և նրանց հարստացրեց գանձերով:

ՈՒՂՏԸ, ԳՍՅՆ ԵՆ ՍՂՎԵՍԲ

ՈՒՂՏԸ, գայլն ու ազվեսը կզբայրացան և ճանապարհ ընկան: Ճանապարհին գտան մի բլիթ հաց և միմյանց ասացին, թե ով աժազ է, թող նա ուտի: Եվ սկսեցին ստել իրենց տարիքը: Ազվեսն ասաց.

— Ես այն ազվեսն եմ, որի անունը Ազամը գրեց:

Գայլն ասաց.

— Ես այն գայլն եմ, որին նոյը տասպանն առավ:

Ուզտը տեսնելով, որ նրանք իրենից
ավագ դուրս եկան և հացը պիտի ուտեն,
հացը բերանն առավ և բարձրացնելով ա-
սաց.

— Մի՞թե ես երեկվա տղան եմ, որ այս-
չափ մեծացրել եմ իմ սրունքները:

Եվ սկսեց հացն ուտել: Իսկ աղվեսը և
գայլը ցատկելով նրա շուրջը, ոչինչ չկա-
րողացան անել և փախան:

*S. Arz
Ruz
Ruz*

ԹՈՒՉՈՒՆՆԵՐԻ ԹԱԳԱՎՈՐ ԿՌՈՒՆԿԸ
ԵՎ ԷՃԸ

ՆԱՎԱՔՎՆԵՐԸ թռչունները և ասա-
ցին, թե ում ձայնը գորավոր է, նրան
մեզ թագավոր դնենք, որպեսզի պատե-
րազմի ժամին կանչի մեզ:

Կուռնիք երկինք բարձրացավ և գոչեց.
Նրան հավանեցին թռչունները և օձեցին
թագավոր:

Եզը եկավ և ասաց.

— Այ, եթե ինձ ստի տեղ անելիք, որ
նրա փոխարենն ևս բարձրանայի, դուք կը-
լտելիք, թե ում ձայնն է գորտախոր:

Եզը եւ ջին Չ թ

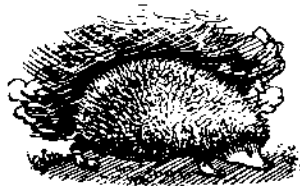
Եզը և ձին խոսեցին իրար հետ Եզն
ասաց.

— Դու ո՞վ ես, կամ ի՞նչի պետք ես
Չին ասաց.

— Ես ձին եմ, ինձ թաղավորները, իշ-
խանները և պարսնները զարդարում են
սակով և սրժաթով ու բազմում են ինձ վրա:
Եզն ասաց.

— Ամբողջ աշխարհի բարեկեցությունն
եմ ես, որովհետեւ ես եմ վաստակում, չար-

չարվում և հոգնում, իսկ դու և քո թագավորն ուտում եք: Բոլոր մարդիկ ուտում են իմ վաստակը. եթե չվաստակեմ, դու և քո թագավորն իսկույն կմեռնեք: Եվ դու երախտամու մի լինիր:

ՀԻՄԱՐԸ ԵՎ ՉՄԵՐՈՒԿԸ

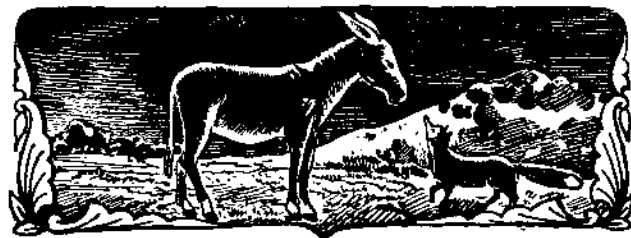
Մ թ հիմար և միամիտ մարդ ուներ մի դահեկան: Առնելով դահեկանը՝ նա գնաց քաղաք մի էջ գնելու: Երջեց քաղաքում և շուկայում, մի դահեկանի էջ չգտավ, նորից եկավ շուկա, տեսավ մի մեծ ձմերուկ և հիացած հարցրեց.

— Այս ի՞նչ է:

Վաճառականներն իմացան, որ նա հիմար է և ասացին, թե հնդու էջի ձու է և կհանի հնդու մեծ էջ: Մարդը ուրախանա-

լով ավեց դահեկանը և առավ հնդու էշի ձուռն: Վաճառականները հրան պատվիրեցին, թե ձեռքիդ զգուշ աար, թե չե կկտորվի և էշը միջից կփախչի: Մարդը ձմերուկը ձեռքին սկսեց գնալ գառիվայր ճանապարհով, ոտքը սայթաքեց, ձմերուկը ձեռքից դուրս պրծավ և գլորվեց խիտ անտառի մեջ: Անտառից մի նապաստակ վազեց և սկսեց փախչել, խզ մարդը կարծեց, թե ձուռն կտորվել է և ահա էշը դուրս է եկել ու փախչում է: Նա ետևից վազելով կանչում էր նապաստակին ու ձայն սալիս:

— Այ հնդու էշ, վայ ինձ, մի փախչիր. քուռի, քուռի, խնայիր ինձ և վերագործիր:

✓ էշը և թուռն ծնվեց

— **Ե**ՇՆ ավետիս ավին՝ թե ցնձա, ուրախ եղիր ու մեծ ընծա պարգևիր, որովհետև քեզ թոռ ծնվեց:

և՛վ էշն ասաց.

Վայ ինձ, բարեկամներ. եթե հարյուր թոռ էլ ծնվի, իմ մեջքի լեռան ծանրությունը չեն թեթևացնի:

ԱԿՔԱՏՆ ՈՒ ԱԿՔԱՐԱՆՐ

Մէ ազբատ դյուց եկալ ու մտալ
դյուզի եկեղեցին, որ խարխուլ էր և անձրեի
ժամանակ կախում էր: Ազբատը անձրեից
թրջվել էր: Նա քաղցած էր, հագել էր պա-
տառտառն պեհա, զոտում էր, հոգնել էր
ճանապարհից: Ներս մտալ քահանան,
սկսեց ժամ ասել: Ատալ ավետարանը և
կարգաց այն էջոս ուր զրված էր, թե օ-
տարական էի՝ ընդունեցիք ինձ, մերկ էի՝
հագցրիք ինձ, քաղցած էի՝ կերակրեցիք

ինձ, ծարալ էի՝ հագեցրիք ինձ: Ազբատը
լսեց և ուրախացալ. «Այս ինձ համար է
ասված, շուտով կկատարեն իմ կամքը»:
Քահանան ժամն արձակեց ու գնաց տուն,
ազբատին թողեց եկեղեցու մեջ և հոգ չտա-
րալ նրա մասին: Ազբատը մտածեց. «Այն
զիւրը, որ կարգաց, սուտ էր»: Ատալ ավե-
տարանը, վրան քար դրեց և սուպեց ջրի
մեջ: Քահանան եկեղեցի գալով, ավետա-
րանը չգտալ և ազբատին ասաց.

— Ո՛ւր է ավետարանը:

Ազբատն ասաց քահանային.

— Ի՞նչ ես անում սուտ ավետարանը,
ես տարա ջուրը գցեցի:

Քահանան բարեհաճարալ սկսեց ծեծել ազ-
բատին: Ազբատն ասաց.

— Ինչո՞ւ ես ծեծում ինձ, անիրաւ. եթե
հալտառում ես, թե ավետարանն ասածու
ճշմարիտ խոսքն է, ապա ինչո՞ւ չես կա-
տարում նրա կամքը: Որովհետեւ ես օտա-
րական եմ, և ինձ չեք ընդունում, մերկ

եմ, և ինձ չեք հազցնում, քաղցած եմ՝
չեք կերակրում, ծարավ եմ ջուր չեք տա-
լիս: Մի՞թե աստված այդ բաների պակա-
սությունն ուներ և այդ ամենն իր համար
ասաց:

✓ ՀԱՅՐՆ ՈՒ ՌԳԻՆ

- **Մ** ք մարդ աղջիկ ուզեց սրգու հա-
մար, և սրգին ամուսնացալ աղջկա հետ:
Երբ միամորվեց նրա հետ, շատ հիացալ
ամուսնության համար, ուրախացալ և
սկսեց հորը խրատել ամուսնության առթիւ:
Հայրն ասաց. «Ո՛վ սրգյակ, ես ամուս-
նությամբ ծնեցի քեզ, և այժմ դու ես
խրատում ինձ»:

ՄԱՐԳԷ. ԸՆԿՈՒՅՅՔ ԵՎ ՉՍԵՐՈՒՄ

Մի մարդ բնիւոյցի ծառի սակ ձմե-
րուկ էր ցանէ: Չտուցի ժամանակ եկաւ,
տեսաւ մեծ-մեծ ձմերուկներ, նաչեց ծա-
ռին, տեսաւ, որ բնիւոյցը մանր էր: Մարդն
ստաց:

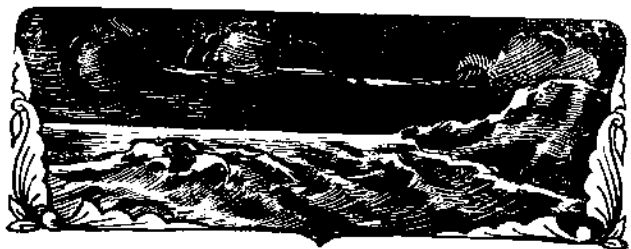
— Տեր առաջամ, ինչ որ ստեղծել էս՝
ամենը կարգին է և մէլ բանի նման: Իսկ
ույս երկու պատեզը անկարգ են և բանի
նման չեն:

Մարդն ստում էր, որ բնիւոյցի սեղ

ձմերուկ պիտի լինէր ծառին և ընկույզը
ձմերուկի թփի վրա: Նա պառկեց ծառի
սակ, նաչեց ծառին: Հանկարծ մի ընկույզ
պսկիկեց ծառից, բնկաւ նրա ճակատին,
ճակատը պատուեց և արշուն էրաւ: Մարդը
վեր կացաւ սեղից և ազալակեց:

— Տեր առաջամ, ինչ որ ստեղծել էս,
ամենը կարգին է ու կատարյալ և օվ չհա-
վանի քո ստեղծածը, նրա ճակատը թող
թիկ պատ լինի, սրախեակ եթէ բնիւոյցի
սեղ ձմերուկ լինէր, ինձ պիտի սարսնէր:

ՉԼ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԵՎ ՋՐԱՂԱՅՈՒ

ԵԿԵՂԵՑԻՆ պարծեցավ իր սրբությամբ և ասաց.

— Ես ասածու տաճարն եմ. քահանաներն ու ժողովուրդը դեպի ինձ են գալիս ասածուն աղոթելու և պատարագ մատուցելու: Աստված հաշտվում է աշխարհի հետ և մեղքերին թողություն է լինում:

Այն ժամանակ ջրադացն ասաց Եկեղեցուն:

— Ինչ որ դու ասում ես, արդար է և

ճշմարիտ, բայց դու իմ երախտիքը մի մոռանա, որ զիշեր-ցերեկ աշխատում եմ և դատում մյն, ինչ որ ուտում են քահանաներն ու ժողովուրդը, և ասլա քեզ են գալիս աղոթելու և երկրպագելու ասածուն:

ԱՄԵՆԱՏԳԵՏ ՄԱՐԳԸ

Մի թագավոր կամեցավ աշտարակ շինել: Աշտարակը քանի ցերեկը շինում էին, դիշերը փուլ էր դալիս: Նա հավաքեց իր դիտուհներին ու պատճառը հարցրեց: Նրանք ասացին.

— Եթե կամենում ես, որ այլևս չփլչի, գաիր մի ազեա մարդ, որից ավելի ազեա մարդ չլինի, և նրան կենդանի դիր պատի մեջ, ու սխալը թող շարեն. այլևս չի փլչի.

Թագավորն ասաց.

— Այդ բանի ընտրութիւնը ես գուք արեք. գտեք մի ազեա մարդ, որին կենդանի թաղեն պատի մեջ:

Գիտուհները նստեցին միասին որոշելու, թե որտեղ կարող են գտնել ազեա մարդ: Մեկն ասաց.

— Չկնորան է ազեա, քանի որ նրա առն ու տալը մարդու հետ չի, այլ ջրի և ձկների:

Իսկ ոմանք ասացին.

— Իշապանը, որ էշի հետ է լինում և իր ողջ կյանքն անց է կացնում գրաստի հետ, շրջելով լեռ ու անտառ:

Ոմանք ծովաբարին ասացին, իսկ ոմանք հովիին, որ ամառ-ձմեռ ոչխարների հետ շրջում է լեռներում, չի մանում դյուզ կամ քաղաք: Հավանութիւն տվին և կամեցան հովիին բերել:

Այն ժամանակ դիտուհներից մեկն ասաց.

— Մեր թագավորը մի հովիվ ունի, որ ծնվել է սարում ոչխարների մեջ, սնվել է

այնտեղ և իր կյանքում ոչ գյուղ է մտել, ոչ քաղաք:

Ուղարկեցին ասոր ձիավոր, որպեսզի մարդուն բերեն: Ձիավորները գնացին գառն հովիին, որ կթում էր ոչխարը, և ողջունելով ասացին.

— Թագավորը քեզ կանչում է:

Հովիվն ասաց.

— Ես իմ կյանքում ոչ քաղաք եմ գնացել և ոչ գյուղ. ինձ ինչո՞ւ է կանչում:

Իսկ նրանք խորամանկությամբ ասացին. «Ձենք իմանում»: Հովիվը պատվեց նրանց, գառ մսրթեց, պանիր բերեց, ուրախացրեց նրանց և երգմամբ հարցրեց կանչելու պատճառը: Նրանք ասացին, թե այս պատճառով է քեզ կանչում, որովհետև թագավորի գիտուններն ասել են, որ մի ազնա մարդու պետք է գնել պատի մեջ, որպեսզի պատը շեն մնա:

Այն ժամանակ հովիվը ծիծաղեց և ասաց.

— Հիմարը և ազետն այն գիտուններն

են, որ այդպիսի ընտրություն են արել:

Նա մի ոչխար բերելով ասաց.

— Ես ձեզ ցույց կտամ իմ սպիտակյունը:

Եվ ասաց.

— Այս ոչխարը երկու գառ ունի փորում, մինը կզ է, մյուսը՝ որձ. մեկի դուխը սև է, մյուսինը՝ սպիտակ:

Ոչխարը մորթեց ու գառները փորեց հանեց. այնպես էր, ինչպես ասաց:

Մի այլ ոչխար բերելով, ասաց.

Այս ոչխարը մեկ գառ ունի փորում. մարմինը սև է, գլուխն սպիտակ, ինչք որձ:

Մորթեցին, տեսան այնպես է: Հովիվն ասաց.

— Ոչխարի այս երկու հոտը, որ կա ձեր առաջ, ամեն մեկին գիտեմ, թե որն է ծնելու, որն է ստերջ, որն է որձ ծնելու, որք էզ, որը սև կամ սպիտակ և որը սև ու սպիտակ սլուտերով: Ձեր գիտունները կարո՞ղ են այդ իմանար:

Ձիավորներն ասացին.

— Ո՛չ ամենեկին:

Հովիվն ասաց.

— Ուրեմն իմացեք, որ ես չեմ այն հիմարը և տգետը, որին դուք փնտրում եք: Իսկ եթե կամենաք, ես ցույց կտամ տգետ մարդուն: Թագավորը թող իր նայիպին բռնի, թալանի և ինչ ունի՝ բոլորն առնի ու քաղաքի հրապարակում նրան կախի, չարաչար տանջի, որպեսզի բոլոր քաղաքացիները տեսնեն. ապա նայիպին թող տանեն թաքցնեն և ասեն, թե նրան սպանեցին: Երեք որ քաղաքում թող կանչեն, թե ինչ մարդ որ գա և հանձն առնի նայիպի գործը, նրա բոլոր ապրանքն այդ մարդուն կտանք և նրան կնշանակենք թագավորի նայիպ: Ա՛յն մարդը, որ կտեսնի այդ խաղըը, կլսի, ինչ որ արին նայիպի գլխին և առաջանալով կասի, թե ես ուզում եմ լինել նայիպ, այդ մարդը կ'հիմար է, կ'տգետ, նրան բռնեցեք և կեն-

դանի դրեք պատի մեջ, որպեսզի այլևս պատը չփնջի և շին մնա:

Նրանք եկան և թագավորին պատմեցին: Թագավորն արեց այնպես, ինչպես հովիվն ասել էր: Մինչդեռ քաղաքում կանչում էին, թե ով գա և հանձն առնի նայիպի գործն ու իշխանութունը, նա կստանա նրա ապրանքն ու հողը, մոտ վազեց մի անճարակ ու տխմար մարդ և ասաց, թե ես հանձն կառնեմ այդ գործը: Նրան հարցրին, թե տեսնո՞ր ինչ արին նայիպի գլխին: Նա ասաց.

— Այո, տեսա:

Իսկույն առան նրան ու տարան, կենդանի դրին պատի մեջ, և պատը հաստատուն մնաց:

ԱՂՎԵՍՆ ՈՒ ՈՐՄՈՐԳՐ

ՈՐՄՈՐԳՐ շներով հետապնդում ու նեղում էր աղվեսին:

Աղվեսը դարձավ և ասաց.

— Աղաչում եմ քեզ, ասա, թե ինչու համար ես ինձ նեղում:

Որսորդն ասաց.

— Որպեսզի հանեմ քո մորթին:

Աղվեսը կանգնեց և ասաց.

— Տեր աստված, փառք քեզ, որ սրա ուզածն այս է: Իսկ ես կարծում էի, թե ինձ ուզում է նշանակել մեր զավառի հավարած կամ թռչնոցի վանահայր:

ԻՇԽԱՆԱՎՈՐԸ ԵՎ ԻՄԱՍՏՈՒՆԸ

ՍԱՐ մի աշխարհակալ իշխանավոր։ Նա ուներ մի շատ գեղեցիկ տղա։ Իշխանավորն ասաց, թե գեղեցիկ աղջիկ կանեմ, որ կին լինի իմ որդուն՝ իմ գահը ժառանգող գեղեցիկ թոռներ ունենամ։ Գնաց բերեց մի գեղեցիկ հարս, և դեռ թոռ չէր ունեցել, երբ որդին մեռավ ու հարսը մնաց։ Նա ինքը կամեցավ հարսին առնել և հարցրեց իմաստուններին, թե կամ իրավունք։ Նրանք ասացին, թե իրավունք

չկա, որ հայրը հարսին առնի։ Նա չկամեցավ լսել նրանց, դատավ մի այլ իմաստուն, որ նրա սիրելին էր, և այդ իմաստունն ասաց իշխանավորին.

— Աշխարհում յոթանասուներկու ազգ կա, և նրանցից ոչ մեկին չի հասնում, իսկ քեզ կհասնի։

Եվ իմաստունն ասաց.

— Վախենում եմ պատճառն ասել, որովհետև կսպանես ինձ։

Նա երդվեց չպատժել նրան, եթե պատճառն ասի։

Այն ժամանակ իմաստունն ասաց.

— Որովհետև դու ամեն ազգից դուրս ես, քեզ վրա իշխանութուն չկա, ինչ կամենաս՝ կարող ես անել։

ՍՂՂԵՐ ԵՎ ԹՂԹԱՏԱՐ ԳԱՅԻՐ

ԱՂՂԵՐ մի գրած թուղթ գտավ, տարավ գայլին ու ասաց.

— Այսքան ժամանակ աշխատեցի, բարեխոս մարդիկ մեջ պցեցի և իշխանից քեզ համար թուղթ հանեցի, մի ոչխար պիտի տա քեզ եվ ոչ շուն, ոչ մարդ քեզ չպիտի նեղեն:

Այդպես խաբեց գայլին և միասին գնացին մի գյուղ: Ազգեսը նստեց բլուրի վրա և թուղթը ավեց գայլին: Երբ գայլը դուր

մտավ, վրա թափվեցին շներն ու մարդիկ և նրան զլեցին ու գանահարեցին: Աբյու-նաթաթախ գայլը հազիվ ազատվելով հասավ ազվեսին: Ազվեսն ասաց.

— Ինչո՞ւ թուղթը ցույց չսովիր:

Կայլն ասաց.

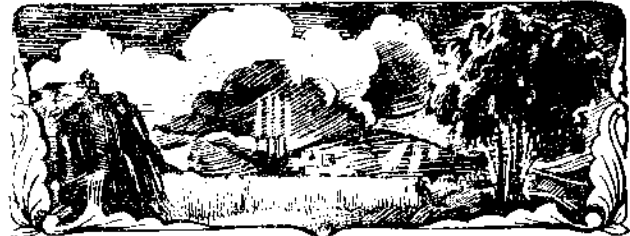
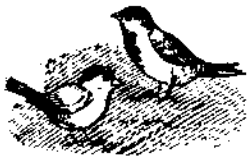
— Ցույց ավի, բայց գյուղում հազար շուն կար, որ դիր չգիտեր:

ԱՅՐԻ ԿԻՆՔ ԵՎ ԽՈՐԹ ՈՐԴԻՆ

Մ Ե՛ս այրի կին ունեք մի կով, իսկ նրա խորթ որդին ունեք մի էջ: Խորթ որդին գողանում էր կովի կերը, տալիս էշին: Այրի կինն ասածուն աղաչեց, որ աստված էշին մեռցնի: Բայց կովը մեռավ, և այրին լաց եղավ ու ասաց. «Մ՛վ աստված, մի՛թե չկարողացար էջը կովից տարբերել»:

ՀԱԼԱԼ ՄԱՐԳԸ

— **Մ** Ե՛րիտասարդ ուխտել էր հարամ բան ամենեկին չուտել: Մի օր նա գնաց գետի ափը և տեսավ, որ ջուրը մի խնձոր է բերում: Երիտասարդն առավ խնձորը և կերավ անոթի: Ապա միտն ընկավ իր ուխտը, գնաց գետն ի վեր, գտավ մի այգի և իմացավ, որ խնձորն այդ այգուց էր: Երիտասարդն ասաց այգետիրոջը.

— Ողորմիր ինձ և առ խնձորի գինը կամ հարալ արա, որովհետև ես հարամ բան ամենեկին չեմ կերել:

Բուքաստանի տերն ասաց.

— Կեսը, որ իմն է, հալալ քեզ, խակ կեսը իմ եղբորն է, նրան տեր չեմ: Իմ եղբայրը հեռու է այստեղից վեց օրվա ճանապարհ:

Երիտասարդը ճանապարհ ընկավ և գտավ այն մարդուն, ասաց.

— Կամ առ քեզ կես խնձորի գինը և կամ հալալ արա ինձ:

Մարդն ասաց.

— Ո՛չ գինը կառնեմ և ո՛չ հալալ կանեմ: Թե կուզես, որ հալալ անեմ, ես մի աղջիկ ունեմ, որ ո՛չ տկանջ ունի, ո՛չ լեզու, ո՛չ ձևաք և ո՛չ ոտք. նրան քեզ կին առ, որ հալալ անեմ:

Երիտասարդն անճարացած առավ այդ աղջկան: Երբ առագաստ մտան, տեսավ որ աղջիկը բոլորովին առողջ էր: Երիտասարդն աներոջն ասաց, թե ինչո՞ւ էիր ծաղրում քո աղջկան: Եվ նա ասաց.

— Ես ճշմարիտ էի, որովհետև ծնված

օրից իմ աղջիկն արեգակի լույսը երգից է տեսել, օտար մարդու ձայն չի լսել, օտարի հետ չի խոսել, ձեռքով մեղք չի շոշափել և ոտքը դռնից դուրս չի դրել: Ես քեզ նման հալալ մարդ էի ուզում, և ահա դու եկար:

ԱՌՅՈՒԾՆ ՈՒ ՄԱՐԳԸ

Մի գորավոր առյուծ նստել էր ճանապարհին, և տեսակ-տեսակ գազաններ այդ ճանապարհով դալիս էին դողալով ու անցնում: Առյուծը հարցրեց նրանց.

— Ինչո՞ւ եք փախչում և ո՞ւմ անից եք զարնուրած փախչում:

Նրանք ասացին.

— Փախիր և դու, որովհետև անա գալիս է մարդը:

Առյուծն ասաց.

— Ո՞վ է մարդը, ի՞նչ է նա, ի՞նչ է նրա ուժը և նրա կերպարանքը, որ փախչում եք նրանից:

Նրանք ասացին.

— Կզա, կտեսնի շեզ և քեզ վնայ կլինի: Եվ անա իր հանդից եկավ մի հողագործ մարդ: Առյուծն ասաց.

— Մի՞թե դու ես այն մարդը, որ փախցնում է գազաններին:

Նա ասաց.

— Այո, ես եմ:

Առյուծն ասաց.

— Արի կռվենք:

Մարդն ասաց.

— Այո, բայց քո ղենքերը քեզ հետ են, չիսկ իմը տանն են: Եկ նախ կապեմ քեզ, որպեսզի չփախչես, մինչև ես գնամ, առնեմ իմ ղենքը, և ապա կռվենք:

Առյուծն ասաց.

— Երգվիր որ կգաս, և ես կլսեմ քեզ:

Մարդը երգվեց, և առյուծն ասաց.

— Հիմա կապիր ինձ և գնա շուտ ու
զարձիր:

Մարդը հանեց սարսանք և առյուծին պինդ
կապով կապեց կազնու ծառին, ծառից
կտրեց մի բիր և սկսեց զարկել առյուծին:

Առյուծը զոչեց.

— Եթե դու մարդ ես, ավելի խիստ և
անխնա զարկ իմ կողերին, որովհետև այս
խելքին այգպես է վայել:

ՄՈՒԿԸ ԵՎ ՈՒՂՏԸ

Մի մուկ հպարտացավ: Կորով նրա
իմաստութունը և նրա սիրալը լցվեց հը-
պարտությամբ: Մուկը գնաց ուղտի մոտ
և սասց ուղտին.

— Ինձ հրաման տուր .քո կճղակի մեջ
բուն գնեմ և այնտեղ բնակվեմ:

Ուղտն սասց.

— Քեզ փաս կլինի, որովհետև հանկարծ
կոխ կաամ քեզ և կմեռնես:

Մուկն սասց.

— Քո սմբակը կահուղ է և ինձ վնաս չի լինի:

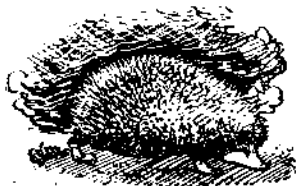
Ուղտն ասաց.

— Քո արյունը քո գլուխը:

Եվ մուկն ուղտի կճղակի մեջ շինեց իր բունը: Մի անգամ ուղտը ծանր բեռան տակ քայլեց և հանկարծակի կոխ տվեց մուկին: Մուկը ճչաց և նրա փորից դուրս եկավ ճրտդուն, որովհետև մուկը դեր էր:

Այդ տեսնելով ուղտն ասաց.

— Ահա եզբայր, հենց այդ էր նեղում քեզ, որ դուրս ելավ քո փորից:

ԳԱՅԼԸ, ԱՂՎԵՍՆ ՈՒ ԶՈՒԻՆ

ԳԱՅԼԸ, աղվեսն ու շորին եղբայրացան ու գնացին: Երբ սովածացան և որսի չհանդիպեցին, ասացին.

— Եկեք ուտենք նրան, ով տարիքով փոքր է:

Այսպես ասացին գայլը և աղվեսը, որովհետև կամենում էին շորուն ուտել: Գայլին հարցրին, թե ո՞ր տարվա գայլն ես: Նա ասաց, թե ես այն գայլն եմ, որին նոյր տապանն առավ:

Աղվեսն առաջ եկավ և ասաց.

— Օ, դու սասը ազգով ինձանից փոքր ես. ես այն աղվեսն եմ, որին աստված ստեղծեց:

Զորին եկավ և ասաց.

— Իմ ծննդյան թվականը զբված է սմբակիս վրա, եկեք կարդացեք և տեսեք՝ քանի տարեկան եմ:

Նա ոտքը բարձրացրեց: Աղվեսն ասաց գայլին.

— Փիտեմ, որ դու զպրոցում եղել ես, արի գիրը կարդա:

Գայլը հավատաց և գնաց կարդալու: Զորին ասաց.

— Առաջ արի, որովհետև գիրս մանր է: Նա առաջ գնաց, և ջորին սաստիկ ուժով զարկեց գայլի ճակատին ու ջախջախեց: Գայլը գնաց կողկոնձալով: Աղվեսն ասաց գայլին.

— Արի, մի տող էլ կա, այն էլ կարդա: Գայլն ասաց.

— Ես ինչ գիտեի գիրը. մենք ազգե ազգ մտապորժ ենք և մտագործի որդի:

ԳՈՂ ՔԱՀԱՆԱՆ ԵՎ ԱՅՐԻ ԿԻՆՔ

ՄԻ քահանա գողացավ այրի կնոջ կովը և կապեց ախոռում: Կինն իմացավ և քահանային ասաց.

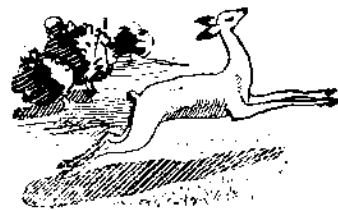
— Տեր հայր, հասավ իմ մանվան ժամը. զնանք ախոռ, որ խոստովանեմ մեղքերս:

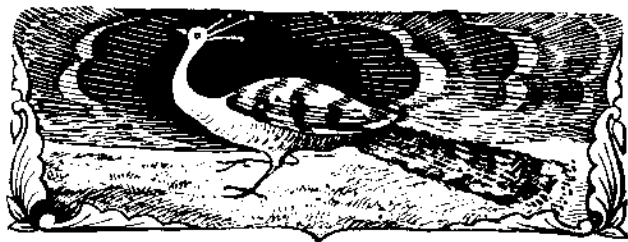
Այն ժամանակ քահանան կովը տարավ ներսի տուն, այնտեղից ժամատուն և այնտեղից եկեղեցի, Կինն ասաց.

— Տեր հայր, վերջին խոստովանությունը մահից առաջ պետք է անե՞ եկեղեցում:

Քահանան կովը բեմ բարձրացրեց և վարագույրը քաշեց նրա վրա: Երբ նրանք մտան եկեղեցի ու նստեցին, կինը բարձրացրեց վարագույրը և ասաց կովին.

— Ո՛վ գարշելի, ես քեզ կով գիտեի, այժմ քեզ ո՛վ արեց սլափարագիչ, ասա ինձ:

ԴԻԱԽՏԸ ԵՎ ԳԵՂՋՈՒԿ ՄԱՐԴԸ

ՄԸ գեղջուկ մարդ աղբ շալակին բարձրանում էր դժվար սարով: Տոթ ժամանակ էր: Շատ հողմեց մարդը և բեռը վայր գնելով սկսեց բամբասել Ադամին և Եվային, թե ինչու նրանք անհամբերությամբ դուրս եկան դրախտից: Իսկույն երևաց հրեշտակը և նրան առաց.

— Եթե քեզ դրախտ տանեմ, դու կհամբերես:

Գեղջուկն առաց.

Երբ կլինի այդ:

Հանկարծ քունն իջավ նրա վրա և տեսավ, որ դրախտն է ընկել. շատ ուրախացավ: Ապա տեսավ, որ դրախտի մեջ մարդիկ կտրատում են դեռաբույս ծառերը և չհամբերելով առաց.

— Այդ ի՞նչ մարդիկ եք, որ չոր ծառերը թողած, կտրատում եք կանաչ ծառերը:

Աչքերը բաց արեց, տեսավ, որ դարձյալ նստել է աղի բեռան մոտ, և սկսեց դառն արտասովել: Գեղջուկը նորից տեսավ հրեշտակին և առաց.

— Այլևս չեմ խոսի:

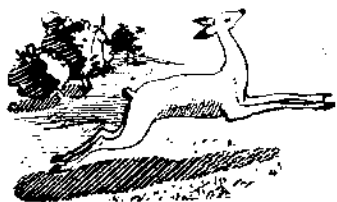
Նա նորից դրախտ ընկավ և տեսավ, որ մարդիկ կտրած ճյուղերը և փայտը շալակ են կապել և չեն կարողանում շալակել, բայց դեռ դարսում են ճյուղ և փայտ: Չհամբերեց և առաց.

— Ո՛վ անխելքներ, թե թևացրեք ձեր բեռը, որ կարողանաք շալակել:

Գեղջուկը նորից գարթնեց դժվար սարի վրա և սկսեց արտասովեր: Հրեշտակը երբորդ անգամ նրան դրախտ տարավ: Նա տեսավ մի մեծ քար, որից կապել էին տասներկու լուծ եզ, ամեն մեկն իր կողմն էր քաշում, բայց քարը չէր շարժվում: Մարդը դարձյալ չհամբերեց և կանչեց.

— Ով հիմարներ, մի կողմի վրա քաշեք և միասին քաշեք, որ քարը տեղից շարժեք: Չարթնելով գեղջուկ մարդն ասաց.

— Լավ է ես իմ ազը շալակեմ: Եվ բարձրացավ դժվար սարով:

ԲՈՎԱՆ ԳԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՄԻԻՔԱՐ ԳՈՇ

Առակներ 3

ՎԱՐԳԱՆ ԱՅԳԵԿՑԻ

Վ Գարու հաշիվ	61
Վ Այրի կինը և իր սրղեն	63
Վ Միսայնակյացն ու գամփռ շունը	65-2
Մ Այծեր և գայլեր	67
Ն Երկու նկարիչ	70
Ա Առյուծն ու ազվեսը	72
Ի Իմաստուն գատավորը	74
Ա Առյուծը, գայլը և ազվեսը	76
Գ Գինի	78
Մ Միամիտ գողերը	81
Վ Իշխանը և այրի կինը	83-1-2
Վ Իմաստուն զինվորը	85-2
Թ թագավորն ու օձը	86
Ա Առյուծը, ազվեսն ու արջը	89
Մ Մի կաթ մեղրը պատերազմի պատճառ	91
Կ Կռակ գանձի մասին	93-2
Ո Ուղտը, գայլն ու ազվեսը	95
Թ Թռչունների թագավոր կռունկը և էշը	97

✓ Եզր և ձին	99-Շ
Հիմարը և ձմերուկը	101
Էջին թոս ծնվեց	103
✓ Աղքատն ու ավետարանը	104 4
Հայրն ու որդին	107
Մարդը, ընկույզը և ձմերուկը	108
Եկեղեցին և ջրադաջը	110
Ամենաազեա մարդը	112
Աղվեսն ու որսորդը	118
✓ Իշխանավորը և իմաստունը	120 7
Աղվեսը և թղթատար գայլը	122
✓ Այրի կինը և խորթ որդին	124 75
Հալալ մարդը	125
✓ Ասյուծն ու մարդը	128-Շ
Մուկը և ուղտը	131
Գայլը, աղվեսն ու ջորին	133
✓ Գոզ քահանան և այրի կինը	136 Շ
Դրախտը և զեղջուկ մարդը	138

Խմբագիր՝ Լ. Նուշյան
 Տեխն. խմբագիր՝ Պ. Սարգսյան
 Կոնսուլ սրբազրեչ՝ Վ. Կոստանդյան

ՎՋ 04322 պատվ. 495, տիրած 10000

Հանձնվել է արտադրության 1951 թ. հունիսի 1-ին
 Ստորագրված է ապագրության 1951 թ. սեպտեմբերի 13-ին
 4 1/2 տպ. մամուլ, 1,2 հեղ. մամուլ, 1,5 հրատ. մամուլ,
 Գինը՝ 3 օ. 60 կոպ.

Հայպոլիգրաֆհրատի վարչության № 1 տպարան,
 Երևան, Ալավերդյանի փող. № 85